

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Vejledning til Psykologi EUD Grundfag

August 2025

Vejledning til Psykologi
August 2025

2025
ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse
Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

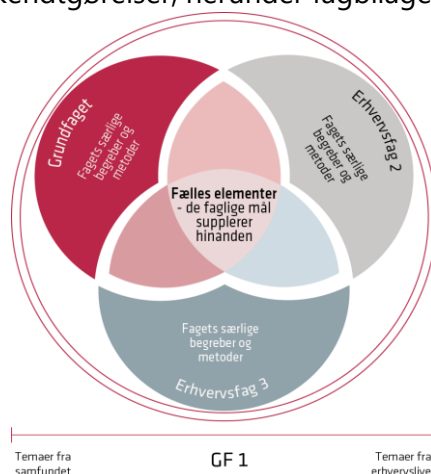
Publikationen kan hentes på:
www.uvm.dk
Børne- og Undervisningsministeriet
Departementet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Vejledning til grundfag

Denne vejledning indeholder forklarende kommentarer til nogle af de gældende bekendtgørelsesbestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Alle bindende bestemmelser for undervisningen og prøverne i erhvervsuddannelserne findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser; herunder fagbilagene i bekendtgørelsen om grundfag.

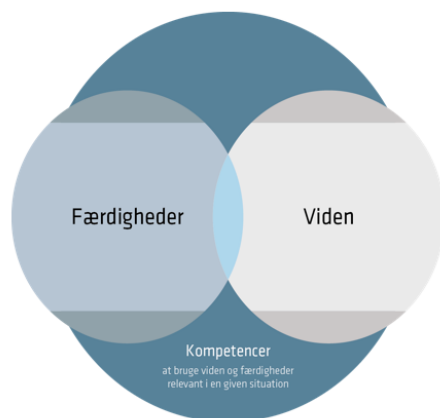
Vejledningen kortlægger fagets rolle i erhvervsuddannelserne og præciserer sammenhængen mellem grundfaget og øvrige fag i uddannelserne. Vejledningen understøtter en helhedsorienteret tilgang med henvisninger til eksempler fra undervisningspraksis.

Eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse.

Viden – færdigheder – kompetencer

Beskrivelsen af de faglige mål tager udgangspunkt i den europæiske brug af begreber, hvor faglige mål kaldes læringsudbytte og indeholder begreberne viden, færdighed og kompetence.

Viden er noget man har - beskriver de indholdsområder, stofområder og faglige områder, som man beskæftiger sig med i faget.

Færdighed er noget man kan - en dygtighed og en evne for et eller andet. Færdigheder viser sig i form af teknikker og indgår i udførelsen af opgaver og problemer.

Kompetence er noget man gør - elevens potentielle handlingsformåen i en given situation og elevens evne til at gøre noget i bestemte kontekster. Kompetencer betyder at man har viljen og evnen til at bruge sin viden og sine færdigheder i en given situation

Inspiration og guidelines

[Bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag og erhvervsrettet andetsprogsdansk i erhvervsuddannelserne](#), 2022.

[Den taksonomiske beskrivelsesramme for grundfagenes faglige mål](#), 2014.

[Definition af pædagogiske principper](#), 2017.

[Bedømmelseskriterier](#), 2018.

[De fire grundelementer ved prøver og eksamen](#), 2019.

[Regler og gode råd ved prøver og eksamen](#), 2019.

[Find emu-respons og opret dig som bruger](#), 2022.

Emu-respons er et fagligt fællesskab i grundfag for erhvervsuddannelserne. Her kan du stille spørgsmål til fagkonsulenten, få inspiration, vidende og oprette skolenetværk.

Indhold

Vejledning til grundfag.....	3
Viden – færdigheder – kompetencer.....	3
Inspiration og guidelines.....	4
 Indledning.....	 6
 1 Identitet og formål	 7
1.1 Identitet.....	7
1.2 Formål.....	8
 2 Faglige mål og fagligt indhold	 10
2.1 Faglige mål og kernestof	10
2.2 Kernestof	10
2.2.1 Eksempler og inspiration til grøn omstilling og bæredygtighed i undervisningen	11
2.3 Supplerende stof.....	13
2.3.1 Eksempler og inspiration til yderligere fordybelse i undervisning:.....	14
 3 Tilrettelæggelse	 16
3.1 Didaktiske principper.....	16
3.2 Arbejdsformer	17
3.3 IT i undervisningen	19
3.3.1 Cybersikkerhed	20
3.4 Samspil med andre fag.....	21
 4 Dokumentation.....	 23
 5 Evaluering.....	 24
5.1 Løbende evaluering	24
5.2 Afsluttende standpunktsbedømmelse.....	26
5.3 Afsluttende prøve	26
5.3.1 Eksaminationsgrundlag	29
5.3.2 Bedømmelsesgrundlag.....	29
5.3.3 Bedømmelseskriterier.....	30

Indledning

Vejledningen udfolder og forklarer fagbilaget psykologi til grundfagsbekendtgørelsen.

Vejledningen indeholder uddybende og forklarende kommentarer til fagbilagets punkter og bidrager med anbefalinger og inspiration til det faglige, pædagogiske og planlægningsmæssige arbejde med at tilrettelægge undervisningen i grundfaget.

Desuden gives eksempler på god praksis, herunder eksempler på undervisningsforløb. Praksiseksemplerne er tænkt som inspiration til indhold, form og niveau.

Strukturen i vejledningen følger fagbilaget. Citater fra fagbilaget er anført med kursiv skrift.

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

I fagbilaget står følgende:

" Psykologi handler om mennesker, vores adfærd og de bevægegrunde vi har, i forhold til vore handlinger. Det er videnskaben om menneskets psykiske processer, og om måden at opfatte, opleve, handle og reagere på.

Undervisningsfaget psykologi bygger på viden og metoder fra den videnskabelige psykologis forskning, der sikrer faglig dybde og muligheder for fagligt samspil med eleven og læringens uddannelse og erhverv."

Psykologi er en videnskab, som favner over et bredt teoretisk og empirisk fundament. Der er mange forskellige discipliner inden for psykologien med en stor variation i det genstandsfelt, der udforskes. Helt overordnet handler psykologi om forholdet mellem individ og omverden.

Psykologi handler om menneskers tanker, følelser, behov og forestillinger. Hvorfor vi tænker og handler vi, som vi gør. Psykologiens teorier og begreber kan bidrage med at identificere og undersøge sammenhænge og forklaringer på elevernes eller lærlingenes oplevede situationer i uddannelsen og i deres fremtidige erhverv. Psykologifaget kan ligeledes i samarbejde med praktikken understøtte udviklingen af elevernes eller lærlingenes lærefaglige kompetencer – samarbejde, kommunikation, læringsledelse, iagttagelse m.m.

Psykologi sætter fokus på individet set i en kulturel og samfundsmæssig sammenhæng, herunder med en international dimension, samt sætter fokus på sociale processer og relationer i hverdags- og arbejdslivet. Derudover handler psykologi om forskelle mellem personligheder, såvel som om læring, udvikling og psykiske forhold i arbejdslivet.

I det samfundsmæssige perspektiv bidrager faget med en øget bevidsthed om kommunikation i alle dens former, samarbejde, konflikthåndtering og vilje til forandring, både for det enkelte menneske og for organisationer.

Faget rækker ind i andre fag, hvor samarbejde, kommunikation og relationsdannelse også er i fokus, således at elever og lærlinge får handlekompetencer i forhold til kommunikation og samarbejde i deres uddannelse og erhverv.

Faget indbyder til et åbent samspil mellem teori og praksis, da det handler om mennesker og deres adfærd og relationer i praksis. Teorien giver dermed en baggrund for at kunne handle hensigtsmæssigt i praksis.

1.2 Formål

I fagbilaget står følgende:

” Psykologi bidrager til uddannelsens overordnede formål ved at eleverne eller lærlingene får viden, færdigheder og kompetencer til at undersøge og diskutere psykologiske forhold på et fagligt grundlag i relation til elevens eller lærlingens uddannelse og erhverv.

Formålet med faget er, at eleven eller lærlingen opnår forståelse for psykologiens faglige områder primært i forhold til det normalfungerende menneske, herunder udviklingspsykologi, socialpsykologi og på D/C niveauet kognition og læring samt personlighedspsykologi, så eleven eller lærlingen reflekterer over psykologiske problemstillinger, som eleven eller lærlingen møder i en erhvervsfaglig sammenhæng.

Fagets formål er at udvikle elevernes eller lærlingenes viden, færdigheder og kompetencer i, at undersøge og reflektere over psykologiske forhold på et fagligt grundlag samt forholde sig kritisk til psykologisk viden, herunder fx psykologiske metoder.

Formålet med faget er desuden, at eleven eller lærlingen opnår kompetencer inden for udvalgte områder af psykologien, således at eleven eller lærlingen kan identificere, forstå og forholde sig til psykologiske problemstillinger med relevans for elevens eller lærlingens uddannelse og erhverv.

Gennem arbejde med praktiske cases og eksempler opnår eleven eller lærlingen psykologiske og kommunikative kompetencer til at beskrive, analysere, løse og reflektere over psykologiske problemstillinger, der vedrører individ og samarbejde.

Endvidere skal faget medvirke til at give eleven eller lærlingen grundlag for videreuddannelse, herunder evnen til at anvende forskellige arbejdsformer, kunne samarbejde og opsøge viden samt forholde sig ansvarligt og reflekterende til sin omverden og udvikle evnen til kritisk tænkning.

Formålet er også at bidrage til elevens eller lærlingens almindelse, fordi eleven eller lærlingen gennem undervisningen skal opnå kompetencer, så eleven eller lærlingen kan identificere psykologiske problemstillinger i en erhvervsfaglig og generel sammenhæng. Disse kompetencer opnås, når teoretisk indsigt i en sammenhæng, kan overføres til en anden sammenhæng fx at emnerne bearbejdes i en praksisnær sammenhæng, men har et anvendelsesorienteret perspektiv.

Ligeledes bidrager faget til at udvikle elevernes eller lærlingenes kompetencer i forhold til at kunne diskutere centrale problemer i nutiden såsom moderne mediers indflydelse på mennesker, eksempelvis i form af mediernes betydning for kognitive processer, digital mobning eller dannelsen af sociale fællesskaber. Arbejdet med konkrete psykologiske temaer kan kobles til udvikling af innovative kompetencer i kortere projektforsøg, hvor eleven eller lærlingen får mulighed for selvstændigt at formulere og undersøge konkrete problemstillinger fagligt i samarbejde med andre.

2 Faglige mål og fagligt indhold

For uddybning af de faglige mål – se da pkt. 2.1 i fagbilaget.

2.1 Faglige mål og kernestof

De faglige mål beskriver de psykologifaglige kompetencer, eleverne eller lærlingene bør opnå som et resultat af den gennemførte undervisning. Når undervisningens tilrettelægges, skal man være opmærksom på, at det er de faglige mål, der styrer planlægning, og at kernestoffet med det supplerende stof derfor skal ses som midlet til at nå de faglige mål. Mål og kernestof skal ses i en sammenhæng og må ikke opfattes isoleret.

Det vil være naturligt at lade faglige mål indgå i forbindelse med formativ evaluering.

Undervisningen bygger på samtale og dialog. Det er vigtigt, at elever eller lærlinge lærer at lytte til andres holdninger og argumentere for egne. Dette fremmes med fremlæggelse for hinanden og deraf følgende diskussioner.

Taksonomisk skal undervisningen tage udgangspunkt i eleverne eller lærlingenes egen dagligdag og brancheområde for derefter at bevæge sig ud i det nære samfund og samfundet som helhed, herunder inddragelse af den virtuelle verden.

Søg inspiration på emu.dk

Der opfordres i øvrigt til at indsende undervisningsforløb, opgaver mv. til fagkonsulenten for psykologi.

2.2 Kernestof

I fagbilaget står følgende:

<i>Niveau F</i>	<i>Niveau E</i>	<i>Niveau D</i>	<i>Niveau C</i>
1. <i>Udviklingspsykologi</i>	1. <i>Udviklingspsykologi</i>	1. <i>Udviklingspsykologi</i>	1. <i>Udviklingspsykologi</i>
2. <i>Socialpsykologi</i>	2. <i>Socialpsykologi</i>	2. <i>Socialpsykologi</i>	2. <i>Socialpsykologi</i>
		3. <i>Kognition og læring</i>	3. <i>Kognition og læring</i>
		4. <i>Personlighed og identitet</i>	4. <i>Personlighed og identitet</i>

Kernestoffet angiver det faglige indhold, som undervisningen skal adressere, og det supplerende stof i psykologi åbner mulighed for toning af kernestof i forhold til uddannelsen.

Kernestoffet relaterer til de obligatoriske faglige mål, som eleven eller lærlingen via undervisningen skal opnå viden om. De enkelte obligatoriske områder af kernestoffet bør ikke opfattes isoleret. I undervisningen vil hvert enkelt område af kernestoffet blive behandlet sammen med andre obligatoriske områder. Kernestoffet skal derfor ikke ses som en udtømmende liste, men som en anvisning på de faglige muligheder, der ligger i hovedområderne.

For at tilgodese undervisningsdifferentieringen skal eleven eller lærlingen på alle niveauer arbejde med udviklingspsykologi og socialpsykologi, hvilket i undervisningen kan håndteres forskelligt med udgangspunkt i den pågældende erhvervsuddannelse samt det pågældende niveau, der undervises på.

Fagets indhold skal udvælges i forhold til det uddannelsesområde, som det indgår i. Det vil sige, at faget skal beskæftige sig med problemstillinger med relevans for det aktuelle uddannelsesområde. Undervisningens planlægning, tilrettelæggelse og gennemførelse skal i det omfang, det kan lade sig gøre, ske i sammenhæng med de øvrige fag. På denne måde sikres fagenes relevans, ligesom elevernes eller lærlingenes psykologiske kompetencer får en tydelig relation til praksis.

Undervisningen på niveau C, D, E og F omfatter kernestof, der vægtes efter relevans for elevens eller lærlingens uddannelse og erhverv inden for emnerne udviklingspsykologi og socialpsykologi.

Niveau D og C omfatter yderligere to emner: Kognition og læring samt personlighed og identitet.

2.2.1 Eksempler og inspiration til grøn omstilling og bæredygtighed i undervisningen

Grøn omstilling og bæredygtighed i grundfaget psykologi på erhvervsuddannelserne, handler om at udvikle elevers og lærlinges viden og forståelse for, hvordan psykologi kan bidrage som grundlag for handling i forbindelse med problematikker vedrørende grøn omstilling og bæredygtighed.

Emnet "grøn omstilling" bidrager desuden til at udvikle elevers og lærlinges holdninger, færdigheder og handlekraft i forhold til, at træffe grønne og bæredygtige valg i deres hverdag, arbejdsliv og samfundsliv.

Grøn omstilling og/eller bæredygtighed kan tænkes ind i grundfaget psykologi som:

- Et overordnet tema for de faglige mål, psykologiske områder, kernestof eller det supplerende stof i undervisningen.
- Et tema, der kan inddrages i undervisningen gennem enkelte faglige mål.
- Et tema ud fra et tværfagligt perspektiv i forhold til grundfaget psykologi, et andet grundfag og/eller elevernes/lærlinges uddannelse.

Eksempler på mål og kernestof i grundfaget psykologi:

F- og E niveau:

Mål 1:

Psykologiske område: Udviklingspsykologi litra a

Tema: Bæredygtig udvikling gennem livscyklussen

- Elever/lærlinge diskuterer, hvordan socialisering i forskellige kulturer former holdninger til miljøet, herunder hvordan miljø og kultur kan påvirke børns opvækst og langsigtet adfærd omkring bæredygtighed.

Mål 3:

Psykologiske område: Socialpsykologi litra a+b

Tema: Social indflydelse og bæredygtig adfærd

- På baggrund af en erhvervsfaglig case undersøger og diskutere elever/lærlinge, hvordan samarbejde, kommunikation og adfærd kan styrke eller hæmme et bæredygtigt arbejdsmiljø og grøn omstilling i deres uddannelse og erhverv.
- Elever/lærlinge undersøger, hvordan gruppepres og sociale sammenhænge kan påvirke individers bæredygtige handlinger fx genbrug og transportvalg.

Mål 4:

Psykologiske område: Social psykologi litra b

Tema: Brug af digitale platforme til at fremme bæredygtig adfærd

- Elever/lærlinge undersøger psykologisk viden om adfærdspåvirkning fra forskellige analoge og digitale kilder og diskutere, hvilke løsninger der er mest effektive i praksis.
- Elever/lærlinge undersøger og drøfter, hvordan digitale værktøjer (fx apps eller SOME) bruges til at påvirke miljøvenlige valg på arbejdspladsen

D- og C niveau:

Mål 1:

Psykologiske område: Kognition og læring litra a

Emne: Psykologiske aspekter af bæredygtig adfærd

- Elever/lærlinge analyserer, hvordan psykologiske processer som vaner, motivation og beslutningstagning påvirker menneskers bæredygtige handlinger i dagligdagen. Fokus kan være på, hvordan det normalfungerende menneske træffer valg om at reducere sit CO₂-aftryk gennem adfærd som genbrug og energibesparelser.

Mål 4:

Psykologiske område: Personlighed og identitet litra a+b.

Tema: Øko-anxiety og coping-strategier

- Elever/lærlinge undersøger og sammenligner forskellige forklaringer på det stigende fænomen "Øko-anxiety" (angst relateret til klimaændringer). De analyserer, hvordan individer håndterer stress i forbindelse med miljøkrisen ved hjælp af coping-strategier som aktivisme, benægtelse eller psykologisk tilpasning, samt vurderer effektiviteten af disse strategier fra forskellige psykologiske perspektiver

2.3 Supplerende stof

I fagbilaget står følgende:

"Eleverne eller lærlingene vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof, herunder samspil med andre fag, skal perspektivere og uddybe kernestoffet og i det hele taget udvide den faglige og erhvervsfaglige horisont.

Det supplerende stof indgår sammen med kernestoffet som element til udvikling af elevernes eller lærlingenes faglige og personlige kompetencer."

Det supplerende stof har en friere ramme, inden for hvilken der udvælges fagligt indhold, som uddyber og perspektiverer kernestoffet samt udvider elevens eller lærlingens almene og erhvervsfaglige kompetencer. Det supplerende stof udvælges af underviser eller gerne i samarbejde med eleverne eller lærlingene, således, at det enten har relevans for elevens eller lærlingens uddannelse og erhverv eller modsvarer personlige præferencer eller begge dele.

Psykologi er et dynamisk fag, hvilket gør det vigtigt, at inddrage aktuelle emner i undervisningen.

Generelt vægtes undervisningen mellem det praksis- og anvendelsesorienterede og de arbejds- og erhvervsrelaterede perspektiver og videnskabelige og metodiske forhold.

Niveau F og E	Niveau C og D
1. <i>Det praksis- og anvendelsesorienterede</i>	1. <i>Det praksis- og anvendelsesorienterede</i>
2. <i>Arbejds- og erhvervsrelaterede perspektiver</i>	2. <i>Arbejds- og erhvervsrelaterede perspektiver</i>
	3. <i>Videnskabelige og metodiske forhold</i>

I fagbilaget og denne vejledning er det supplerende stof opdelt i følgende overordnede emner:

Niveau F og E	Niveau C og D
• <i>Udvikling</i> • <i>Relationer</i> • <i>Adfærd</i>	• <i>Udvikling</i> • <i>Relationer</i> • <i>Adfærd</i> • <i>Emotioner</i> • <i>Metoder</i>

2.3.1 Eksempler og inspiration til yderligere fordybelse i undervisning:

F og E niveau

Emne: 1. Udvikling, litra d

Tema: Udvikling af identitet i ungdomsfasen

- Menneskers udvikling kan anskues i et kortere perspektiv, hvor fokus er på f.eks. en eller flere livsperioder eller i et livslangt perspektiv. Udvikling af identitet i ungdomsfasen kan vælges som emne, hvor særlige psykologiske problemstillinger i unges liv og erfaringsverden belyses. Begreber som selvværd og selvtillid kan relateres til unges selvbillede samt trivsel eller mistrivsel, f.eks. i forhold til venner, de sociale mediers betydning for identitetsdannelse i det moderne ungdomsliv, ensomhed eller risikoadfærd.

D og C niveau

Emne: 1. Udvikling, litra c

Tema: Læring i psykologiske perspektiver

- Nyere forskning om digitale mediers indflydelse på kognitive processer kan inddrages alt efter hvilken tilrettelæggelse af undervisningen, man vælger. Læring kan med fordel ses i forhold til elevernes eller lærlingenes egen uddannelsessituation. Undervisningen kan f.eks. fokusere på motivation og læring, hvor begreber som mindset, selvregulering, selvopfattelse, modelindlæring, ligesom betydning af koncentration, feedback, læringsmiljø og samarbejde kan indgå som en del af et projekt. Hermed bliver metakognition en naturlig del af undervisningen og det medvirker til, at bevidstgøre eleverne eller lærlingene om hensigtsmæssig og uhensigtsmæssig læringsadfærd i forhold til at opnå de relevante studiekompetencer. I den forbindelse kan det også være relevant at fokusere på forhold der modvirker læring, ligesom hensigtsmæssighed af brug af digitale teknologier og medier kan inddrages.

3 Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

I fagbilaget står følgende:

”Det bærende princip for tilrettelæggelsen er en helhedsorienteret undervisning, således eleven eller lærlingen opnår en sammenhængende forståelse for de psykologiske forhold, som undervisningen omfatter, set i relation til elevens eller lærlingens uddannelse og erhverv.

De faglige mål er styrende for den pædagogiske tilrettelæggelse. Eleverne eller lærlingene skal sikres medindflydelse på undervisningens indhold og form, og de skal understøttes i deres selvstændighed og ansvarlighed ved brug af en bred vifte af undervisningsformer, herunder de muligheder der tilbydes af teknologiske værktøjer.

Undervisningen tilrettelægges, så arbejdet med praktiske opgaver understøtter og motiverer elevens eller lærlingens forståelse for fagets teori, samt højner elevens eller lærlingens forståelse for praksissituationer.

På D og C niveau skal studiekompetencen desuden udvikles gennem det systematiske arbejde med faglighed og kritisk tænkning i samspil med andre fag og elevens eller lærlingens erhverv.”

Fagbilaget lægger ikke op til, at undervisningen gennemføres disciplinorienteret, hvor de enkelte kernestofområder gennemarbejdes et efter et. Undervisningen tilrettelægges derimod med hovedvægt på helhedsorienteret undervisning og tager udgangspunkt i skolens fælles pædagogiske og didaktiske grundlag, med et antal psykologifaglige emner, hvis indhold er formuleret på tværs af de beskrevne kernestofområder. Alt efter det valgte emne tilrettelægges undervisningen, med en passende grad af variation, i forhold til fordybelse i de enkelte dele af fagbilaget.

Undervisningens rammer skal give mulighed for, at eleven eller lærlingen kan bruge sin viden i en erhvervsfaglig sammenhæng og skal tilrettelægges med udgangspunkt i elevens eller lærlingens erfaringsverden, med inddragelse af emner fra hverdagens psykologiske områder.

Det er lærerens ansvar, at undervisningen tilrettelægges, så fagets identitet og formål samt faglige indhold og mål sikres.

Undervisningen i psykologi er læringsmålstyret. Det betyder, at fagets mål omsættes til konkrete læringsmål for undervisningen og der tilrettelægges undervisning ud fra læringsmålene. Der er et spring fra fagbilagets abstrakte formuleringer til de specifikke læringsmål. Læringsmålene danner grundlag for den undervisning og læring eleverne eller lærlingene oplever. Det er skolens opgave at formulere læringsmålene

klart og tydeligt for eleverne eller lærlingene, så de kan anvende dem som mål for deres egen læringsproces.

Læringsmålene skal b.l.a. være tydelige, specifikke og målbare for eleverne eller lærlingene, og de skal kunne bruge dem til at måle og forstå, om de har opfyldt målene for undervisningen. Særligt i en helhedsorienteret og tværfaglig undervisning, skal eleverne eller lærlingene kunne identificere fagets fagmål.

Læringssituationerne kan være placeret i klasseværelset, hvor arbejdet kan foregå emne-, case- og projektorienteret i mindre grupper, eller det kan være i værkstedet, hvor tilegnede færdigheder eller viden afprøves, undersøges eller udvikles i konkrete sammenhænge, fx via autentiske cases, tests, små undersøgelser, ekskursioner eller feltstudier.

Undervisningen skal vise sammenhængen mellem fagets teorier, elevens eller lærlingens erhvervsuddannelsesområde og elevens eller lærlingens eller andres hverdagsliv. Graden af selvstændighed øges, og der arbejdes med progression af stoffet i forhold til abstraktionsniveau.

Elevens eller lærlingens generelle nysgerrighed, åbenhed og undersøgende holdning skal understøttes.

På C-niveau er et centralt didaktisk fokus træning af elevernes eller lærlingenes evne til at identificere en psykologisk problemstilling såvel, som kompetence i at analysere problemstillingerne, dvs. undersøge dem ved hjælp af faglig viden. Endvidere er kritisk tænkning centralt, f.eks. i forhold til vurdering af undersøgelsesmetoden eller en teoris forklaringsværdi. For at sikre en introduktion til fagets arbejdsmetoder og det faglige begrebsapparat kan undervisningen introducere teoretiske forklaringer og træning i brug af fagbegreber gennem små øvelser, hvor eleverne eller lærlingene dels skriver en almenpsykologisk forklaring og dels en faglig forklaring med de korrekte begreber og dernæst diskuterer forskelle. På denne måde kan de opnå forståelse for forskelle mellem faglige og hverdagspsykologiske ræsonnementer. Som en del af arbejdet med at udvikle formidlingskompetence og kritisk tænkning kan undersøgelser refereret i dagspressen give eleverne eller lærlingene mulighed for at diskutere forskellen på fagligt baserede forklaringer på psykologiske forhold og hverdagspsykologiske forklaringer.

3.2 Arbejdsformer

I fagbilaget står følgende:

" Undervisningen organiseres med henblik på variation og progression og med fokus på elevaktiverende arbejdsformer. Faget udfolder sig med diskussioner, øvelser og cases, så eleven eller lærlingen får mulighed for at koble den teoretiske viden til uddannelse, erhverv og sin egen person.

Der skal varieres mellem lærercentrerede og elevcentrerede undervisningsformer i arbejdet med konkrete psykologiske problemstillinger.

På D og C niveau indgår mindre skriftlige øvelser for bl.a. at styrke præcision og korrekt anvendelse af fagets begreber i den faglige formidling og som støtte for mundtlige oplæg."

Faget udfolder sig med diskussioner, øvelser, cases og rollespil i en værkstedsliggende undervisning, så eleven eller lærlingen får mulighed for at koble den teoretiske viden til uddannelse, erhverv og til sig selv.

I undervisningen benyttes afvekslende og elev- eller lærlingeaktiverende arbejdsformer. Der kan f.eks. være tale om:

- Læreroplæg
- Klasseundervisning
- Klassediskussioner
- Elev- eller lærlingeoplæg
- Ekskursioner
- Forskellige former for gruppearbejde
- Skrivebaseret træning
- Flipped classroom eller
- Cooperative learning

Med mere projektorganiserede arbejdsformer lægges der op til, at eleverne eller lærlingene arbejder med at formulere, analysere og foreslå mulige løsninger på en faglig problemstilling. Projektarbejde kan gennemføres i grupper eller individuelt. I det omfang undervisningen giver mulighed for det, kan de projektorganiserede arbejdsformer udgøre et naturligt omdrejningspunkt for et tværfagligt arbejde. Projektarbejdsformen kan desuden bidrage til, at eleverne eller lærlingene lærer selvstændig planlægning og tilegnelse af viden, og de oplever fordelene ved et forpligtende samarbejde med andre. Læreren har under hele projektforløbet en vigtig vejlederrolle, bl.a. i forbindelse med at strukturere problemstillingerne, at medvirke til at relevant materiale inddrages samt at sørge for, at de mål og aftaler, gruppen har opstillet, overholdes.

Små skriftlige øvelser for at lære at argumentere fagligt og med et fagligt begrebsapparat er tillige nyttige i elevernes eller lærlingenes læringsproces.

Uanset valget af arbejdsformer er det vigtigt hele tiden at træne elevernes eller lærlingenes mundtlige formidling fx i form af individuelle elev- eller lærlingeoplæg og gruppefremlæggelser.

Inddragelse af forskellige medier og informationsteknologier lægger op til, at der i undervisningen benyttes elektroniske tavler, præsentationsprogrammer, film, informationssøgning på internettet, evalueringsværk- tøjer m.m. De informationsteknologiske redskaber giver også mulighed for, at undervisningen, under særlige omstændigheder, kan tilrettelægges virtuelt.

3.3 IT i undervisningen

I fagbilaget står følgende:

”Digital dannelse er et vigtigt emne i grundfaget psykologi og handler om, at kunne begå sig socialt og etisk i den virtuelle verden. Der skal i faget arbejdes med elevernes eller lærlingenes digitale dannelse gennem bl.a. diskussioner om egne og andres intentioner, handlinger og udtryksformer i den virtuelle virkelighed.

Relevante digitale værktøjer skal inddrages i arbejdet med at udvikle strategier til at understøtte elevernes eller lærlingenes læreproces og faglige udvikling. Undervisningen skal desuden give mulighed for, at eleven eller lærlingen tager kritisk stilling til information fra internetbaserede kilder med psykologifagligt stof, herunder at kunne anvende og forstå digitale medier samt reflektere kritisk over brug og betydning.”

Eleven eller lærlingen skal arbejde med informations- og kommunikationsteknologi på en sådan måde, at eleven eller lærlingen ikke alene søger, men også selv producerer viden.

Informations- og kommunikationsteknologi anvendes ved:

1. Informationssøgning
2. Bearbejdning og formidling
3. Samarbejde og videndeling

I undervisningen vil det være en fordel at perspektivere til digitale teknologier og medier i det erhverv, som elevens eller lærlingens uddannelse retter sig imod.

It kan indgå i psykologiundervisningen både som et redskab for faget og for læreprocesserne. I den daglige undervisning kan it være et hjælpemiddel i forbindelse med noter f.eks. gennem brug af digitale mindmaps eller aflevering af mindre besvarelser i form af optagelser af en mundtlig besvarelse på en elektronisk platform.

Læreren kan benytte sig af brugen af QR-koder til en form for orienteringsleg, videooptagelse med fx Moviemaker af et skuespil mellem eleverne eller lærlingene til fremlæggelse for klassen, Prezi, Flipped Classrooms metoder osv.

Se dette link for inspiration: [Styrk elevernes læring med video](#)

Til mundtlige fremlæggelser kan præsentationsprogrammer støtte fremstillingen og fastholde (visualisere) konklusioner. Endvidere kan internettet anvendes til informationssøgning og inddrages direkte i undervisningen til konkrete opgaver og træning af færdigheder. Undervisningen bør ligeledes give mulighed for at producere mindre it-baserede produkter, hvilket bl.a. kan medvirke til udvikling af elevens eller lærlingens formidlingskompetence

Den digitale dannelse kan opnås gennem træning af digitale færdigheder og kompetencer, og her kan psykologi bidrage gennem elevernes eller lærlingenes arbejde med kritisk informationssøgning samt digital formidling i forskellige former. Elevernes eller lærlingenes digitale dannelse omhandler desuden et fokus på menneskers

digitale adfærd samt positive og negative aspekter af dette. Et emne som digital mobning kan illustrere, hvordan digitale færdigheder og kompetencer kan benyttes uhensigtsmæssigt, og kan eleverne eller lærlingene undersøge og diskutere sociale processer og normer for adfærd på nettet. Ligeledes kan man undersøge digital læring og de udfordringer og begrænsninger, den moderne højteknologiske udvikling fører med sig. Digital læring åbner muligheder for en mere individualiseret, effektiv og fleksibel læring, men udfordrer samtidig læringens sociale perspektiver. Det er et paradoks, som eleverne eller lærlingene præsenteres for i deres digitale dagligdag, og som med fordel kan indgå i undervisningen.

It er ikke alene et nyttigt arbejdsredskab, men kan også indgå som et særligt genstandsfelt i psykologiundervisningen, jvf. kernestoffet 2.b "Sprog, krop og kommunikation i analoge og digitale sammenhænge". Emner som computerspil, interpersonelle relationer i cyberspace, netdating, mediepsykologi og læringsprocesser med it er nærliggende psykologiske delemner. Det kan derfor være relevant at beskæftige sig med samspillet mellem mennesket og informationsteknologien. Således kan it belyses ud fra såvel en udviklingspsykologisk som socialpsykologisk synsvinkel i forhold til betydning af arv, miljø og kultur. I familien og privatsfæren er it et væsentligt element, idet moderne børn vokser op med it som lige så naturlig en del af hverdagen, som fjernsynet var for generationerne før. Derfor kan man analysere interaktive computerspil i et udviklingspsykologisk perspektiv eller i tilknytning til et tema om massemedier. Andre kommunikationsmønstre nedbryder de traditionelle opfattelser af samspil, tid og rum. Undervisningen kan således belyse konsekvenserne for relationer, kommunikations- og samarbejdsformer, som de gør sig gældende i f.eks. familien, i skolen og i arbejdslivet.

Da psykologi er et internationalt vidensområde, findes et rigt udbud af teoretisk litteratur, psykologiske øvelser og videosekvenser fra tv-udsendelser om psykologiske emner. Undervisningen skal give mulighed for, at eleverne eller lærlingene udvikler en kritisk tilgang til internettets teknologi og kommunikationsformer samt udvikle elevernes eller lærlingenes evne til på reflekteret vis at udvælge, analysere og vurdere information.

3.3.1 Cybersikkerhed

Cybersikkerhed i grundfaget psykologi på erhvervsuddannelserne handler om, at arbejde med og udvikle elevernes eller lærlingenes relevante cybersikkerhedskompetencer til bl.a. at sikre arbejdsrelevante såvel som personlige og personhenførbare oplysninger, når de arbejder med og på digitale systemer.

Inddragelse af cybersikkerhed i psykolog inddrages, hvor det er relevant og kan anvendes tværfagligt og helhedsorienteret i forbindelse med grundfagets mål og kernestof. Indholdet relateres erhvervsfagligt, ud fra et grundfagsfagligt perspektiv og evt. til elevens hverdag.

Cybersikkerhed kan inddrages i undervisningen gennem drøftelser omkring, hvordan man digitalt sikrer forskellige former for data i virksomheden, herunder GDPR reglers betydning for sikring af persondata for den enkelte.

I psykologi vil cybersikkerhed kunne kobles til fx:

- Kernestof på F- og E-niveau: "Sprog, krop og kommunikation i analoge og digitale sammenhænge":
 - elever og lærlinge undersøger egen og andres færden på de sociale medier ift. det psykologiske herunder, hvad det kan betyde for mennesker der fx oplever identitetstyveri eller lignende.
 - inddrage elever og lærlinges digitale dannelse fx gennem undersøgelser og drøftelser omkring menneskers digitale adfærd og hvordan digital færdigheder og kompetencer kan benyttes både hensigtsmæssigt og uhensigtsmæssigt.
 - Kernestof på D- og C- niveau: "kommunikation i sociale og faglige sammenhænge og på digitale medier":
 - elever og lærlinge arbejder med små proces- eller procedurebeskrivelser, hvor de beskriver hvordan de håndterer og behandler data.
 - elever og lærlinge diskuterer de potentielle trusler, der er forbundet med online aktiviteter, herunder phishing, malware, social engineering og andre online angreb.
 - Mål og kernestof på E-niveau:
 - Mål: "Kan med anvendelse af psykologiske begreber redegøre for kommunikationens, samarbejds og samspillets betydning med udgangspunkt i erhvervsfaglige eksempler"
 - Kernestof: "Gruppepsykologiske processer, roller og social indflydelse"
- Eksempel på elevaktivitet:
- Eleverne eller lærlingene deles op i grupper. Hver gruppe får tildelt en case, der beskriver en situation i en virksomhed inden for elevens eller lærlingens uddannelse, hvor der er en cybersikkerhedsrisiko. Grupperne skal nu drøfte og diskutere situationen ud fra psykologiske begreber ift. kommunikation, samarbejde og samspil samt beskrive, hvad der skal til for at opretholde cybersikkerheden i virksomheden.
 - Præsentation og diskussion: Hver gruppe præsenterer deres resultater og drøftelser for resten af klassen. Gruppen skal i præsentationen inddrage og referere til psykologiske begreber. Læreren stiller uddybende spørgsmål.

3.4 Samspil med andre fag

I fagbilaget står følgende:

"Faget har et naturligt og aktivt samspil med andre fag, der indeholder områder som service, kommunikation og samarbejde både uddannelsesmæssigt og praksisrelateret.

Faget indbyder desuden til samspil mellem teori og praksis, da det handler om mennesker, deres adfærd og relationer i praksis. Teorien giver dermed baggrund for, at kunne handle hensigtsmæssigt i praksis."

Faget har et naturligt og aktivt samspil med andre fag, der indeholder områder som kundeforhold, patientforhold, service, kommunikation og samarbejde både uddannelsesmæssigt og praksisrelateret.

Psykologi kan typisk indgå i fagligt samspil omkring forskellige faglige områder i skriftlige opgaver og fx gennem praktisk øvelser i værksteder.

Det er endvidere muligt at faget indgår naturligt i forskellige former for faglige samspil der relatere til sundhedspsykologi, neuropsykologi, reklamepsykologi, mediepsykologi, idrætspsykologi, religionspsykologi, kulturpsykologi, retspsykologi, sprogpsykologi, arbejds- og organisationspsykologi, pædagogisk psykologi osv.

Tværfaglighed og perspektivering til andre fag kan med fordel ske både på tværs af fag og emner.

4 Dokumentation

I fagbilaget står følgende:

Niveau F og E	Niveau C og D
<i>Dokumentationen skal afspejle elevens eller lærlingens erhvervsfaglige kompetencer og studiekompetence i form af fordybelse i fagets emner samt faglig og metodisk korrekthed.</i>	<i>Eleven eller lærlingen udarbejder løbende dokumentation som på niveau F og E.</i>
<i>Som eksempler på dokumentation af faget kan nævnes port folio, temaopgaver, mundtlige fremlæggelser, evt. med Power Point præsentationer, elev- eller lærlingebesvarelser som repetition eller opfølgning på undervisningen med udgangspunkt i niveauets indhold og dybde.</i>	<i>Som afslutning på faget udarbejder eleven eller lærlingen desuden en dokumentation i et selvvalgt emne, som tager udgangspunkt i det erhvervsfaglige hovedområde eller den uddannelse, som eleven eller lærlingen har valgt. Eleven eller lærlingen udarbejder en skriftlig disposition for dokumentationen i det selvvalgte emne. Eleven eller lærlingen præsenterer disposition og det selvvalgte emne for læreren og dele af eller hele klassen.</i>
<i>Dokumentation kan også være i form af anvendelse af digitale medier i undervisningen, fx en digital opslagsvæg eller en video, der viser elevens eller lærlingens arbejde med en konkret problemstilling eller et bestemt tema.</i>	<i>Den selvvalgte dokumentation skal godkendes af læreren, for at eleven eller lærlingen kan indstilles til den afsluttende prøve</i>

Dokumentationen skal afspejle elevens eller lærlingens erhvervsfaglige kompetencer og studiekompetence i form af fordybelse i fagets emner samt faglig og metodisk korrekthed.

Som eksempler på dokumentation i grundfaget psykologi kan nævnes portfolio, temaopgaver, mundtlige fremlæggelser, evt. med præsentationsprogrammer, og elev- eller lærlingebesvarelser som repetition eller opfølgning på undervisningen, med udgangspunkt i niveauets indhold og dybde.

Dokumentation kan også være i form af anvendelse af digitale medier i undervisningen, en video, der viser elevens eller lærlingens arbejde med en konkret problemstilling eller et bestemt tema.

5 Evaluering

5.1 Løbende evaluering

I fagbilaget står følgende:

"De faglige mål er grundlaget for den løbende evaluering og sker gennem en præcisering af elevens eller lærlingens standpunkt i forhold til de i pkt. 2.1. angivne faglige mål, samt en konkretisering af muligheder for at nå dem.

Den løbende evaluering skal styrke den enkelte elevs faglige progression og forståelse af eget faglige niveau med henblik på, at udvikle elevens eller lærlingens potentiale. Den løbende evaluering skal desuden sikre, at eleverne eller lærlingene reflekterer over deres faglige udvikling i sammenhæng med faget og erhvervsuddannelsen som helhed. Evaluering gennemføres flere gange i løbet af undervisningen i skriftlig eller mundtlig form. Det skal sikres, at der ved undervisningens afslutning har været benyttet forskellige evalueringsformer."

Feedback

Feedback gives på elevens eller lærlingens proces, hvor eleven eller lærlingen vejledes og hjælpes på vej. Formålet er at fastholde elevens eller lærlingens fokus på læringsmålene, pege på muligheder som eleven eller lærlingen måske ikke har set, gøre opmærksom på hjælpemidler, som eleven eller lærlingen med fordel kan anvende, på strategier, som eleven eller lærlingen skal arbejde på at udvikle, på sprogbrug, som skal justeres mv.

Eleverne eller lærlingene skal blive så dygtige, som de kan. Det betyder, at undervisning tilrettelægges ud fra elevernes eller lærlingenes forudsætninger for at lære, og efter gennemført undervisning evalueres den aktuelle undervisning for at opnå et justeret grundlag for den fortsatte undervisning. Elevernes eller lærlingenes feedback på, hvad der giver læring for dem, er et værdifuldt værktøj for underviseren.

Løbende formative evaluering

Den løbende formative evaluering i undervisningen tager udgangspunkt i kriterierne for opfyldelse af læringsmål og differentierer i forhold til elevens eller lærlingens forudsætninger.

Læringsmålene for undervisningen udmønter fagets fagmål på en tydelig og konkret måde. De er formuleret handlingsorienteret og i forhold til undervisningens aktiviteter.

Undervisningen og elevens eller lærlingens udbytte heraf evalueres løbende. Evalueringens formål er at understøtte progression i den enkelte elevs eller lærlings læring

og skal sikre, at eleven eller lærlingen reflekterer over sin faglige udvikling i forhold til faget og elevens eller lærlingens fremtidige erhverv.

Det vil være hensigtsmæssigt, at eleverne eller lærlingene tidligt i forløbet bliver opmærksomme på sammenhængen mellem egen indsats og faglig udvikling.

For at styrke den enkelte elevs eller lærlings faglige progression kan en evaluering tidligt i forløbet omfatte tilrettelæggelsen af undervisningen og den anvendte pædagogik, således at lærer, elever og lærlinge kan foretage justeringer for at sikre, at det faglige udbytte og elev- eller lærlingeaktivitet får de bedste betingelser. Denne type af evaluering egner sig både til mundtlige samtaler i klassen eller skriftlige evalueringer med egentlige spørgeskemaer.

Spørgeskemaer vedrørende elevernes eller lærlingenes egen opfattelse af sammenhæng mellem forberedelse, arbejdsindsats og fagligt udbytte kan allerede fra starten være med til at bevidstgøre om egen læring, ligesom læreren kan give feedback på elevernes eller lærlingenes personlige notater for at styrke deres læring.

En konkretisering af muligheder for at nå de faglige mål danner udgangspunkt for formativ evaluering, hvor eksplicitering af konkrete faglige mål samt forslag til at nå dem diskuteres med eleven eller lærlingen.

Egentlige tests af elevernes eller lærlingenes faglige viden kan ligeledes i et vist omfang anvendes, ligesom det meta-faglige aspekt kan styrkes gennem inddragelse af portfolio bl.a. for at styrke den enkeltes selvrefleksion i forhold til styrker og svagheder i egen læreproces.

Den løbende evaluering foregår sammen med eleven eller lærlingen og her kan indgå svar på nedenstående spørgsmål:

- Hvad skal evalueres?
- Hvem evaluerer?
- På hvilke læringsmål, der evalueres?
- Hvilke kriterier bygger evalueringen på?
- Hvornår foregår evalueringen?
- Hvilken form har evalueringen?

Den formative evaluering har som sit første formål at understøtte elevens eller lærlingens faglige udvikling og elevens eller lærlingens viden om at lære og om at anvende strategier til at lære og opfylde læringsmålene.

Den formative evaluering har som andet formål, at underviser får feedback fra eleven eller lærlingen i forhold til elevens eller lærlingens læringsudbytte.

5.2 Afsluttende standpunktsbedømmelse

I fagbilaget står følgende:

"Når eleven eller lærlingen har afsluttet undervisningen, afgives en standpunktskarakter, der udtrykker elevens eller lærlingens aktuelle standpunkt. Eleven eller lærlingen bedømmes i forhold til fagets mål, og karakteren gives på baggrund af elevens eller lærlingens dokumentation og øvrige præstationer og munder ud i en samlet vurdering af elevens eller lærlingens kompetencer i faget."

Undervisningen i grundfag afsluttes med afgivelse af en standpunktskarakter

Elevens eller lærlingens præstation og standpunkt skal bedømmes på grundlag af de faglige mål, som gælder for faget, på det tidspunkt, karaktererne gives. Det betyder, at standpunktskarakterer gives ud fra lærerens vurdering af, i hvor høj grad eleven eller lærlingen opfylder fagets mål.

Elevens eller lærlingens arbejdsindsats eller opførsel i klassefællesskabet indgår som udgangspunkt ikke i grundlaget for karaktergivning. Hvis faget har mål, der omfatter disse evner, indgår de i karaktergivningen.

5.3 Afsluttende prøve

I fagbilaget står følgende:

"Prøven tages afsæt i den uddannelse, som eleven eller lærlingen har valgt, hvori eleven eller lærlingen demonstrerer de opnåede psykologiske kompetencer inden for faget."

Prøven afholdes på baggrund af en brancherelateret case med et kendt fagligt område, ukendte problemorienterede og/eller handlingsorienterede underspørgsmål samt et ukendt bilagsmateriale.

Der arbejdes med en case, hvor der skal foretages lodtrækning på underspørgsmål og bilagsmateriale. Case og underspørgsmål udarbejdes af eksaminator.

Hver case skal desuden indeholde materiale af forskellig art fx aktuelt stof og undersøgelser."

Der afholdes ikke afsluttende prøve på niveauerne F og E.

Der afholdes en individuel mundtlig prøve på niveauerne D og C.

Ved afslutning af faget udarbejdes en oversigt over gennemført undervisning med de udvalgte mål og det gennemgåede kernestof og supplerende valgfri stof.

Til prøven udarbejdes en case (en virkelig eller tænkt sag eller begivenhedsforløb) eller flere cases med forskellige emner, som tilsammen dækker det samlede pensum. Casen er lærerudviklet og indgår som en del af den samlede opgave til eksamen. Se eksempler på udformning af case på [EMU](#).

Den udarbejdede oversigt, opgave, herunder case, spørgsmål og bilagsmaterialer sendes til censor ved udtræk af faget til prøve senest 5 hverdage før prøvens afholdelse.

Den enkelte opgave består af følgende:

1. Case (her menes der med case: en virkelig eller tænkt sag eller begivenhedsforløb, der tjener som materiale i forbindelse med en diskussion)
2. En overskrift, der angiver psykologiske fokusområder og emner ift. de lodtrukne spørgsmål
3. To til tre underspørgsmål på hver sit forskellige taksonomiske niveau, der lægger op til f.eks. redegørelse, analyse, forklaring eller diskussion. Spørgsmål bør undgå at bede eleven eller lærlingen om at inddrage eller forholde sig til specifik psykologisk viden til at besvare dem, da det ifølge de faglige mål er eleven eller lærlingen selv, der skal udvælge og anvende relevant psykologisk viden.
4. Bilagsmateriale til opgaverne, dvs. aktuelt stof af forskellig art (f.eks. et uddrag af avisartikler eller fagpsykologiske artikler, tabeller, undersøgelse eller materiale, der omtaler en psykologisk undersøgelse med nogle væsentlige detaljer). Bilagsmateriale har en tydelig relation til emnet og de stillede spørgsmål, og det skal medvirke til elevens eller lærlingens mulighed for at honorere de faglige mål, jvf. pkt. 2.1. Det ukendte bilagsmateriale forsynes med kildehenvisning, inkl. årstal og foreligger i en tydelig og læselig form. Det er muligt at vedlægge elektronisk mediemateriale som en del af det ukendte bilagsmateriale.

Eleverne eller lærlingene genkender i overskriften et emne fra undervisningen, men de kender ikke opgavens case, bilagsmateriale og spørgsmål.

Spørgsmålene vil typisk starte med at bede eleven eller lærlingen om at identificere psykologiske problemstillinger og dernæst besvare et antal spørgsmål på flere taksonomiske niveauer.

Et eksamensspørgsmål kan også starte med at bede eleven eller lærlingen redegøre for relevant psykologisk viden inden for det område, som spørgsmål og bilag lægger op til at undersøge, for derefter at bede eleven eller lærlingen om, at de psykologiske problemstillinger i casen formuleres eksplicit.

Det er begge tilfælde ønskeligt, at eleven eller lærlingen i et vist omfang redegør for den valgte psykologisk viden og forklarer, hvorfor den er relevant til at besvare spørgsmålene.

Det er hensigtsmæssigt at have de faglige mål foran sig, når prøvematerialet udarbejdes, så det sikres, at evaluering af elevens eller lærlingens præstation kan foretages i overensstemmelse med dem.

Eksaminationstiden er 30 minutter (inklusive votering). Der gives 60 minutters forberedelsestid.

Eleven eller lærlingen trækker en opgave og har dernæst 60 minutters forberedelsestid. Alt materiale, der er indgået i undervisningen, må medbringes til forberedelsen. Regler vedrørende elevernes eller lærlingenes brug af internettet for at tilgå til-ladte hjælpemidler ved prøverne fremgår af § 14 i "Bekendtgørelse om prøver og ek-samen i grundlæggende erhvervsrettede uddannelser".

Når opgaven er trukket er prøven startet. Forberedelsen er individuel, og det samme gælder eksaminationen.

Eksaminationen indledes med elevens eller lærlingens præsentation og former sig derefter som en samtale mellem elev eller lærling og eksaminator med udgangs-punkt i opgaven.

Eksaminationen starter med elevens eller lærlingens mundtlige fremlæggelse af re-sultatet af forberedelsen. Resten af eksaminationen udgøres af en faglig samtale mellem elev eller lærling og eksaminator med udgangspunkt i opgaven. Her er det muligt at uddybe eller perspektivere fremlæggelsen, således at der skabes yderligere muligheder for at bringe de faglige mål i spil.

Eksaminators rolle

Som hovedregel er en mundtlig prøve en af eksaminator ledet samtale mellem elev eller lærling og eksaminator med mulig inddragelse af censor. Censor kan altså stille spørgsmål til eleven eller lærlingen. Elevens eller lærlingens indledende præsen-tation skal tjene som oplæg til en samtale, hvor eksaminators opgave er at være aktiv lyttende. Dvs. eksaminators spørgsmål skal være af uddybende karakter, så graden af eksaminandens forståelse afdækkes. Hvis eleven eller lærlingen er på vildspor, kan eksaminator gribe ind, ligesom eksaminator også gerne tydeligt må markere, hvad der er rigtigt og forkert. Det har ikke noget formål i en eksamenssituation at blive hængende i, hvad eleven eller lærlingen ikke har forstået eller for den sags skyld i, hvad eleven eller lærlingen tydeligt har demonstreret er tilegnet og forstået. Samti-dig er det vigtigt at understrege, at eksamen ikke er undervisning, og at eksamini-onstiden primært skal anvendes af eleven eller lærlingen, mens det er eksaminators pligt gennem uddybende spørgsmål, at bidrage til at give det bredest mulige vurde-ringsgrundlag.

Censors rolle

Censor skal sikre kvaliteten, forstået på den måde, at censor skal bedømme, i hvilken udstrækning eleven eller lærlingen lever op til de faglige mål, som de er formuleret i fagbilagets afsnit 2.1. Censor skal også påse, at undervisning (undervisningsplanen) og prøvemateriale lever op til gældende bestemmelser (jf. fagbilaget for psykologi C og eksamensbekendtgørelsen). Endvidere skal censor være garant for, at alle elever eller lærlinge får en ensartet og retfærdig behandling, og at deres præstationer får

en pålidelig bedømmelse. Censor kan stille uddybende og afklarende spørgsmål til eleven eller lærlingen for yderligere at sikre et præcist vurderingsgrundlag, men censors opgave er primært at være lyttende, noterende og også være den, der holder øje med tiden.

5.3.1 Eksaminationsgrundlag

I fagbilaget står følgende:

"Eksaminationsgrundlaget er den udleverede case og elevens eller lærlingens præsentation af case og underspørgsmål."

Eksaminationsgrundlaget er det faglige stof eller materiale, som der eksamineres ud fra, og som skal gøre det muligt for eleven eller lærlingen at vise de opnåede kompetencer. Eksaminationsgrundlaget skal tage udgangspunkt i de væsentlige mål og krav i faget. Eleven eller lærlingen skal kende til disse mål fra undervisningens begyndelse.

Case og underspørgsmål udarbejdes af eksaminator. Casen er en brancherelateret case med et kendt fagligt område, ukendte problemorienterede og/ eller handlingsorienterede underspørgsmål samt et ukendt bilagsmateriale.

En case faglige område skal være kendt af eleverne eller lærlingene, idet det er identisk med de faglige områder i et undervisningsforløb.

I beskrivelsen af case, underspørgsmål og valg af ukendt bilagsmateriale skal der indgå faglige mål, anvendt materiale inden for kernestof og evt. supplerende stof, særlige fokuspunkter og arbejdsformer.

Hver case skal desuden indeholde materiale af forskellig art fx aktuelt stof og undersøgelser.

Casen består af en overskrift, der angiver et fagligt område, underspørgsmål med flere taksonomiske niveauer samt et bilagsmateriale på ca. to til tre normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum).

De enkelte underspørgsmål og bilagsmaterialet må anvendes højst tre gange i samme konstellation, på samme hold.

Det samlede prøvemateriale skal bredt dække emnerne i undervisningen med relevans for elevens eller lærlingens erhverv.

5.3.2 Bedømmelsesgrundlag

I fagbilaget står følgende:

"Bedømmelsesgrundlaget er elevens eller lærlingens mundtlige præstation ved prøven. Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af elevens eller lærlingens mundtlige præstation."

Bedømmelsesgrundlaget vedrører de produkter, processer eller præstationer der skal gøres til genstand for bedømmelsen. Eleven eller lærlingen skal kende bedømmelsesgrundlaget fra undervisningens begyndelse.

5.3.3 Bedømmelseskriterier

Uddybning af bedømmelseskriterierne kan ses i fagbilagets pkt. 5.3.3.

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket grad elevens eller lærlingens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i punkt 2.1. Se i øvrigt § 8, stk. 3.

Bedømmelseskriterierne beskriver, hvad der lægges vægt på ved vurderingen af elevens eller lærlingens præstation i forhold til en bestemt opgaveløsning.

Skolen kan uddybe prøvens specifikke bedømmelseskriterier i forhold til de væsentlige mål og krav, som skolen har udvalgt i forhold til prøvens bedømmelsesgrundlag.

Eleven eller lærlingen skal kende bedømmelseskriterier fra undervisningens begyndelse.

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET